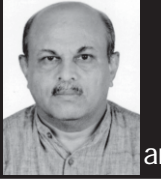

કેનેડાના ઘાસના મેદાનો કયા નામે ઓળખાય છે?

વિશ્વની ભૂગોળ	વિવિધા
(૧) કોટોપેક્સી જ્વાળામુખી કયા દેશમાં આવેલ છે?	વિષય : આ સપ્તાહમાં આવતા વિશ્વના વૈજ્ઞાનિકોના જન્મદિવસ
(અ) જાપાન	(બ) ઈન્ડોનેશિયા
(ક) ઈકવેડોર	(ડ) મોરેશિયસ
(૨) વિશ્વમાં સૌથી ઊંચા સ્થાને આવેલ સડક માર્ગ કયો છે?	● ૧૩ માર્ચ ૧૮૮૩ કિલકોર્ડ હોલાન્ડ, તેઓ અમેરીકન એન્જનીયર હતા. ૧૯૧૮માં ન્યુયોર્ક અને ન્યુજર્સી વચ્ચે હડસન નદીની નીચે ૧.૫ માઈલ હોલેન્ડ ટનલ બનાવવાનાર.
(અ) સાંધાર માર્ગ - ચીન	(બ) એડીનબર્ગ માર્ગ - સ્કોટલેન્ડ
(ક) હેમિલ્ટન માર્ગ - કેનેડા	(ડ) લેડ-મનાલી માર્ગ - ભારત
(૩) કયું બંદર 'પાંચ સમુદ્રના' બંદર તરીકે ઓળખાય છે?	● ૧૩ માર્ચ ૧૮૬૬ ડાયટોન કલેરન્સ મિલર - તેઓ અમેરીકન ભૌતિકશાસ્ત્રી હતા. ૧૯૫૦ જેટલાં વાંસળી એન મ્યુઝિકના સાધનોને વૈજ્ઞાનિક ઢબે વિકસાવનાર
(અ) નાતાલ	(બ) મોસ્કો
(ક) કરાંચી	(ડ) ડર્બન
(૪) કેનેડાના ઘાસના મેદાનો કયા નામે ઓળખાય છે?	● ૧૪ માર્ચ ૧૮૭૯ આલ્બર્ટ આર્થર્-સ્ટાર્બન - અમેરીકન ભૌતિક વિજ્ઞાન - થિયરી ઓફ રિલેટીવિટીના શોધક ૧૯૨૨ માં નોબેલ પારિતોષિક વિજેતા વિલ્હમ બ્રૅજ્જરનેસ - તેઓ નોર્વેના વતની હતા એન મીટીરીયોલોજીસ્ટ હતા. હવામાનની જાણકારી માટે સંશોધન કરનાર
(અ) ગ્રીન કાર્પેટ	(બ) ગ્રીન ઝોન
(ક) ગ્રીન લેન્ડ	(ડ) પ્રેપરીઝ
(૫) જાપાનની રાજધાની ટોકિયો કયા ટાપુ પર આવેલ છે?	● ૧૫ માર્ચ ૧૮૫૮ લિબર્ટી હાપર્ડ બાયલી - તેઓ અમેરીકન 'બાગાયત' કૃષિ વૈજ્ઞાનિક હતા. હાઈબ્રીડેશન પર સંશોધન કરનાર.
(અ) હોન્સુ	(બ) કુકુશીમા
(ક) કોરીકુ	(ડ) ત્રણેમાંથી એક પણ નહીં
(૬) વિશ્વની સૌથી ઊંચી ઇમારત 'બુર્જ ખલીફા' કયા શહેરમાં આવેલી છે?	● ૧૫ માર્ચ ૧૮૫૫ સર ચાર્લ્સ વર્નોન બોયસ - ઈંગ્લીશ ભૌતિકશાસ્ત્રી 'સેન્સેટીવ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ' ના શોધક
(અ) શાંધાર	(બ) અબુધાબી
(ક) દુબઈ	(ડ) મોસ્કો
(૭) વિશ્વમાં સૌથી વધુ પેટ્રોલિયમ ઉત્પાદન દેશ કયો છે?	● ૧૬ માર્ચ ૧૮૧૮ ફેડરીક રેઈન્સ - તેઓ ભૌતિકશાસ્ત્રના વૈજ્ઞાનિક હતા. ૧૮૫૬માં ન્યુટ્રીઓન્સની શોધ બદલ ૧૮૯૫માં નોબેલ પારિતોષિક મળ્યું હતું.
(અ) ઈરાન	(બ) ઈરાક
(ક) નાઈઝીરીયા	(ડ) મોસ્કો
(૮) 'બ્યુનસ આયર્સ' કયા દેશની રાજધાની છે?	● ૧૬ માર્ચ ૧૮૧૫ કુનિહીકો ક્રોડારિયા - જાપાનના ગણિતશાસ્ત્રી, ૧૮૫૪માં ફિલ્ડ મેડલ વિજેતા
(અ) અર્જેન્ટીના	(બ) ઈજિપ્ટ
(ક) સ્કોટલેન્ડ	(ડ) ગ્રેનેડા
(૯) 'ચક્રમા' કયા દેશના શરણાર્થી છે?	● ૧૭ માર્ચ ૧૮૪૯ ચાર્લ્સ ફેનીસીસ બ્રુસ - અમેરીકન સંશોધક અને ઉદ્યોગપતિ ઈલેક્ટ્રીક આક લેમ્પ તથા જનરેટરના શોધક
(અ) પાકિસ્તાન	(બ) શ્રીલંકા
(ક) બાંગ્લાદેશ	(ડ) બ્રહ્મદેશ
(૧૦) હિડનબર્ગ રેખા કયા બે દેશોને અલગ કરે છે?	● ૧૭ માર્ચ ૧૮૩૪ ગોટ્ટીબ ડેઈમલર - જર્મન એન્જનીયર 'ઓટોમોબાઈલ' નું ઉત્પાદન કરનાર પ્રથમ વૈજ્ઞાનિક.
(અ) સ્કોટલેન્ડ અને વેલ્સ	(બ) જર્મની અને પોલેન્ડ
(ક) ભૂટાન	(ડ) અફઘાનિસ્તાન-પાકિસ્તાન
(૧૧) કિંબરલે શાના માટે જાણીતું છે?	● ૧૮ માર્ચ ૧૮૦૭ જહોન ઝેડ યંગ - ઈંગ્લીશ ઝુઓલોજીસ્ટ અને ન્યુરોજીસ્ટ - પ્રાણીઓના મગજ કર્મ રીતે કામ કરે તેના પર સંશોધન કરનાર
(અ) હીરાની ખાણ	(બ) કોલસાની ખાણ
(ક) સોનાની ખાણ	(ડ) બોક્સાઈટ
(૧૨) બગદાદ કર્મ નદીને કિનારે આવેલું છે?	● ૧૮ માર્ચ ૧૮૦૦ ફેડરીક જુલિયટ ક્યુરી - ફ્રેન્ચ ભૌતિક-રસાયણશાસ્ત્રી, મેડમ ક્યુરીના સહાયક વૈજ્ઞાનિક
(અ) નાર્થલ	(બ) એમેઝોન
(ક) ઓરીનીરો	(ડ) તાઈઝીસ
(૧૩) કયા ખંડમાં રણપ્રદેશ નથી?	● ૧૯ માર્ચ ૧૮૩૩ સર નોર્મ હોવર્થ - ઈંગ્લીશ કેમીસ્ટ, ૧૮૩૭માં નોબેલ પ્રાઈઝ વિનર
(અ) અમેરિકા	(બ) આફ્રિકા
(ક) યુરોપ	(ડ) એશિયા
(૧૪) પૃથ્વી એક કલાકમાં કેટલા અંશ ફરે છે?	● ૧૯ માર્ચ ૧૮૩૩ સર નોર્મ હોવર્થ - ઈંગ્લીશ કેમીસ્ટ, ૧૮૩૭માં નોબેલ પ્રાઈઝ વિનર
(અ) ૧૦ અંશ	(બ) ૧૫ અંશ
(ક) ૨૦ અંશ	(ડ) ૨૫ અંશ
(૧૫) વિનીપેગ સરોવર કયા દેશમાં આવેલ છે?	● ૧૯ માર્ચ ૧૮૩૩ સર નોર્મ હોવર્થ - ઈંગ્લીશ કેમીસ્ટ, ૧૮૩૭માં નોબેલ પ્રાઈઝ વિનર
(અ) કેનેડા	(બ) ઈંગ્લેન્ડ
(ક) ફ્રાન્સ	(ડ) જર્મની

ખજાનો
- ડૉ. અનિલ પટેલ
anilbhaikpatel@gmail.com

સુપ્રભાતમ્

સુરેશ પ્રા. ભટ્ટ
ફોન : ૨૩૨૨૬૨૫૧

વિદેશોમાં જઈ પાડે ગ્રાસ, કોષ દાદ દેતું નથી, નાના દેશો ય દે દમકી કોષ, સંવાદ કરતું નથી, વિસંવાદ જગાડે સમાજમાં વગભેદ કરીને - છે બહુમતિ છતાં પણ સંસદ સાદ દેતું નથી.

સવામી સવારની..

પ્રજા-તંત્રની ભૂલશે નહીં કહે હાલત ભૂંડી ભૂંડીયો તાવ.. ગૂલાંટ, આ વાંદરો - (બાંધો, કરારે.. (અલગતાવાદી મુક્તી)

દાઈકુ

ચિંતન

પ્રયત્ન સમકે કચિદેવ સ્યુઃ ફલભાગિનઃ ।
ક્ષીરોદમયના દેવેરમૃતં પ્રાપિ ના સુરેઃ ॥

'ભલે ને પ્રયત્ન-પ્રયાસ બદાનો સરખે સરખો હોય છતાં ફળ-પરિણામ બદાને સરખું મળતું નથી. સારું-ઉત્તમ પરિણામ તો કોઈકને જ મળે છે. દા.ત. સમુદ્ર મંથનની પ્રક્રિયામાં દેવો અને દાનવો એ સરખે ભાગે જ પરિશ્રમ કરી મંથન કર્યું હતું પરંતુ તેના ફળ સ્વરૂપે 'અમૃત' તો દેવોએ જ પ્રાપ્ત કર્યું, અસુરોએ નહીં જ.'

એક વર્ગમાં શિક્ષક બદાને સરખું - સમાન રીતે ભણાવે છે છતાં વિદ્યાર્થીઓ પોતાના બૌદ્ધિક સ્તર પ્રમાણે જ પ્રાપ્ત કરે છે અને સમજશક્તિ મુજબ પરિણામ પ્રાપ્ત કરે છે. આજના ચૂંટણી-પ્રચાર માટે બધા પક્ષોને સમાનતક-સમાન સમય મળે છે છતાં પરિણામ વિભિન્ન-આશ્ચર્યકારક આવે છે.

બધા પ્રયત્નો-પુરુષાર્થનું પરિણામ પૂર્વજન્મનો કર્મ-ભાગ્ય-સંસ્કાર અને ઉછેરના પર્યાવરણ પર આધારિત હોય છે તેથી અલગ-અલગ ફળ-પરિણામો મળે છે.

સુવિચાર

- ત્યાં સુધી મને ભવિષ્યનો ડર લાગ્યા કર્યો જ્યાં સુધી મને એ ભાન ન થયું કે જીવન રોજ વધુ ઉજાતી કરતું જાય છે - થીયોડોર રૂઝવેલ્ટ
- ભૂતકાળ અને ભવિષ્યકાળ બેઉ આપણને ઇશ્વરને આપણી નજરથી ઓગ્રવમાં રાખે છે માટે વર્તમાનમાં જ ઇશ્વર રાખો - સુફી શૈયદ
- આસપાસના લોકોને તમે મૂલવ્યા જ કરશો તો તમે એમને યાદી નહીં શકો - સુરેશ દલાલ
- એક નાનું એવું માણસાઈનું કામ જેનાથી એકાદ જણનું હૃદય વૂઠ યાય તે હજારો લોકો માથાં નીચાં નમાવીને પ્રાર્થના કરે તેના કરતા વધુ અસરકારક છે - એસ. ભદ્રાચાર્ય
- જેને પરમ તત્ત્વમાં સહેજ પણ શ્રદ્ધા હોય.. તેણે કોઈ પણ જાતની ચિંતા કરવી 'શરમજનક' છે - ધર્મસૂત્ર
- માણસની પરોપકારની વૃત્તિ જ ઘણીવાર એના અંગત સ્વાર્થનું ઊંચામાં ઊંચું સ્વરૂપ હોય છે - માનસસૂત્ર
- દુઃખ છે માઈ સૂરજ જેવું પ્રખર - જેની રોશનીમાં તમામ ચહેરાઓ ખેદ લઈ લે છે - ભાણદેવ

(સંકલન : દીપક વી. આસરા)

ભોધ કથા

અમેરિકાના મહાન સંશોધક થોમસ એડિસનને નામે ઘણીબધી સંશોધનાત્મક વસ્તુઓ ચઢેલી છે. ઇલેક્ટ્રિક બલ્બ, કેમેરા, અને ખેતીનાં તો કેટલાંય નાનાં મોટાં ઓજાર - જે એના ફાર્મ હાઉસ ઉપર સક્રિય રીતે કામ કરતાં હતા.

દરરોજ કોઈને કોઈ સુખ જોવા આવે તેને બતાવતા-સમજાવવામાં સમય પણ જતો અને 'ફી' તો કેમ લેવાય? એણે ચુકિતપૂર્વક એક થોડું વજનદાર લાકડાની ચક્કરડી બનાવી તેને ભારપૂર્વક ઘસી ઘસી ફાર્મ હાઉસમાં દાખલ થવાય અને મિકળવા માટે પણ એટલી જ તકલીફ લેવી પડતી હતી...

એકવાર ખેતીવાડીની કોલેજના વિદ્યાર્થીએ એડિસનને પૂછી જ લીધું કે, 'તમે આટલા બધાં સંશોધન કર્યાં છે છતાં આ પ્રવેશદ્વારમાં એક જ વ્યક્તિ પૂલ મુશ્કેલીથી ઘસી ઘસી પ્રવેશી શકે એવી ચક્કરડી કેમ મૂકી છે?'

સ્મિત સાથે, એડિસન કહે, 'એ આવનારની પ્રવેશ ફી છે. આ ચક્કરડું આવતાં-જતાં ચલાવનાર માણસ મારા ટાંકામાં આઠ ગેલન પાણી ભરવાનું ગુસ્સા શ્રમદાન કરતો જાય એવી મેં ગોઠવણ કરી છે.. શ્રમ કરનારને ખબર પણ પડતી નથી.'

Email - sureshchandrabhatt18@gmail.com

ભેથી વધુ બાળકો હોવા જોઈએ કે નહીં?

આજકાલ ધર્મ આધારિત વસ્તી ગણતરીનાં આંકડાઓ પ્રસિદ્ધ થતાં તેમાં હિન્દુઓની વસ્તી ઘટતી રહી છે અને તેની સામે મુસ્લિમોની વસ્તી રોકેટ ગતિએ ૨૪ ટકાનાં દરે વધતી રહી છે. જે રાષ્ટ્રીય સ્તરે ભવિષ્યમાં હિન્દુ અને મુસ્લિમ વસ્તીની અસમતુલા પેદા કરનાર બાબત બની શકે તેમ હોવાથી ઘણાં-બધા સાધુ-સંતો અને હિન્દુ હિતચિંતકો, મુસ્લિમોની જેમ હિન્દુઓને વધુ બાળકો પેદા કરવાનું આહવાહન આપી રહ્યાં છે.

આની પાછળનું સ્પષ્ટ કારણ એ છે કે જ્યાં હિન્દુઓની વસ્તી ઘટી છે અને મુસ્લિમોની વસ્તી વધી છે ત્યાં સીધું જ ઇસ્લામીકરણ થઈ જાય છે. આનાથી ઉલ્ટું હિન્દુઓની વસ્તી સ્પષ્ટ રીતે જ વધુ હોવા છતાં, હિન્દુકરણ થયું નથી. એ દીવા જેવું સત્ય આપણી સામે જ છે. નવાઈની વાત તો એ છે કે મુસ્લિમોનાં હક્કો અને ઇસ્લામિકરણની વાતો ખુલ્લેઆમ કરવામાં આવે તો પણ કોઈને વાંધો આવતો નથી. પણ જો કોઈ ભૂલથી પણ 'હિન્દુ'ની વાત કરે તો તે 'કોમવાદ' કહેવાય છે અને સીધી જ બિનસાંપ્રદાયિકતા પતરામાં આવી જાય છે. બહુ દૂર જવાની જરૂર નથી. આપણી સામે કાશ્મીરનો દાખલો તાજો જ છે. ત્યાં ઇસ્લામિકરણ કરવા માટે દોઢ લાખ ઉપરાંત કાશ્મીરી પંડિતોને કાશ્મીરમાંથી તગોડી મૂકવામાં આવ્યા છે. તેઓ વીસ-પચીસ વર્ષથી સરકારી રાહત છાવણીઓમાં દુઃખનાં દિવસો પસાર કરી રહ્યાં છે. કાશ્મીરની જેમ જ આસામમાં બાંગ્લાદેશના મુસ્લિમોનો ગેરકાયદેસર (મત માટે) પ્રવેશ થવા દેવાથી સ્થાનિક લોકો લઘુમતીમાં આવી જવાથી અનેક પ્રશ્ન ઉભા થયેલ છે. જ્યાં તેઓ લઘુમતીમાં હોય છે ત્યાં બિનસાંપ્રદાયિકતાની વાત કરે છે. પણ જેવી તેમની વસ્તી વધી જાય છે અને તેઓ બહુમતી હાંસલ કરે છે ત્યાં ઇસ્લામીકરણ થઈ જાય છે.

હકીકતે હિન્દુએ 'અમે બે અમારા બે' સૂત્રને સ્વૈચ્છિક રીતે સ્વીકારેલ છે અને તેનો અમલ કરીને સુખ શાંતિથી રહેવા માંગે છે. આ સારી બાબત છે તેમાં બે મત ન હોઈ શકે. પણ દેશનો દરેક નાગરિક આ સ્વૈચ્છિક બાબત સ્વીકારતો નથી. તેથી એક સમાજની વસ્તી ઘટે છે જ્યારે બીજે સમાજ ઇસ્લામીકરણ વધારે છે. તેની સામે મોટી તકલીફ એ છે કે દેશમાં સમાન સિવિલ કોડ ન હોવાથી દરેક માટે સમાન કાયદો ઘટી શકતો નથી. ત્યારે જ બીજે કોઈ વિકલ્પ બાકી ન રહેતાં સાધુ-સંતો અને હિન્દુ હિતચિંતકોને ન છૂટકે વધુ બાળકો પેદા કરવાનું આહવાહન આપવાની ફરજ પડી રહી છે. જે રાષ્ટ્ર માટે વસ્તી વિસ્ફોટના કારણે ઘણા ગંભીર પ્રશ્નો ઊભા કરી શકે છે.

બંધારણની ૩૨ મળેલ વિશેષ અધિકારના કારણે મુસ્લિમો ચાર પત્ની કરી શકે છે (હકીકતે જે તે સમયે યુદ્ધમાં પુરુષો ખપી જવાથી પુરુષોની સામે સ્ત્રીઓની સંખ્યા વધુ હોવાથી તેને થાળે પાળવા માટે જ આમ કરવામાં આવેલ) સગીરાના લગ્ન અને તલાક જેવા હક્કો આપવામાં આવેલ છે. તેની સામે દલીલ કરવામાં આવે છે કે અત્યારનાં સંજોગોમાં કોઈ ચાર પત્ની કરતું નથી અને સગીરાનાં લગ્ન થતાં નથી અને તલાકનો પણ ઉપયોગ થતો નથી. તો પ્રશ્ન એ છે કે આ કાયદો નાબૂદ કરવાની તરફેણ કેમ કરવામાં આવતી

નથી? સત્ય હકીકત તો એ છે કે આ તેમને ભાવતી વાત છે. તેમના તરફથી માત્ર મહિલાઓનાં હક્કોની વાતો કરવામાં આવે છે પણ વાસ્તવિકતા કંઈક અલગ જ છે! સમાન સિવિલ કોડ ન હોવાનાં કારણે એક જ રાષ્ટ્રમાં બે રાષ્ટ્રિયતા આકાર લઈ રહી છે. એક જ રાષ્ટ્રમાં ભારતીય અને ઇસ્લામિક રાષ્ટ્ર આકાર લઈ રહ્યા છે. એ દિવા જેવા સત્ય સામે આપણે આંખ આંડા કાન કરી રહ્યાં છીએ. જે જતાં દિવસે અનેક ગંભીર પ્રશ્નો માટે કારણભૂત બની શકે છે. આજની તારીખે સમાન સિવિલ કોડ એ સમયની માંગ બની ગઈ છે. કાયદાઓ હંમેશાં જરૂરિયાત પ્રમાણે બનતાં હોય છે. જે કાયદાઓ પચાસ કે સો વર્ષ પહેલાં જરૂરિયાત પ્રમાણે ધ્યાનમાં રાખીને બનેલાં હોય છે તે આજની તારીખે બિનજરૂરી કે અપ્રસ્તુત બની જાય છે. આવા સમયે કાયદાઓમાં સુધારા કરવા કે તેને રદ કરવા આવશ્યક બની જાય છે. સમયની માંગ અને જરૂરિયાત મુજબ બંધારણીય સુધારાઓ થતાં રહે છે. અત્યાર સુધીમાં ૯૪ વખત બંધારણીય સુધારાઓ કરવામાં આવેલ છે. માંગ અને પુરવઠાના સિદ્ધાંત મુજબ સમયની માંગ અને જરૂરિયાત મુજબ સુધારા કરવા એ પાયાની બાબત બની જાય છે. કોઈ સમાજ આજની તારીખે ૧૪૩૬ વર્ષ પહેલાની સ્થિતિએ રહેવા કે જીવવા માંગતો હોય તો તેમની અંગત બાબત છે. એ રાષ્ટ્રીય બાબત નથી જ! સમયની માંગ મુજબ અને સમય સાથે ચાલવાથી વિકાસ અને પ્રગતિ થઈ શકે છે એ સામાન્ય માણસ પણ સમજી શકે છે. અંગ્રેજી કહેવત છે કે ઘોડાને પાછી પાસે લઈ જવો એ આપણી ફરજ છે. પણ પાછી પીવું કે નહીં એ તેની મરજીની વાત છે.

આવા સમયે સાચા ઉપાય તરીકે સમાન સિવિલ કોડ લાવીને બે બાળકોનો કાયદો ફરજિયાત કરવો એ જ દેશનાં હિતમાં સાચો ઉપાય છે. એકને ગોથ અને બીજાને ખોથ કયાં સુધી ચાલી શકે? આવા ઘોરણો ક્યારેક ગંભીર પરિણામો પેદા કરવાનું કારણ બની શકે છે.

અત્યાર સુધી ઓછા બાળ જય ગોપાલ કહેવામાં આવતું હતું. તે સમયે અને સંજોગોને સાધિલ બરાબર હતું અને હાલમાં પણ તે બરાબર જ છે. પણ જ્યારે રાષ્ટ્ર એ રાષ્ટ્રીય પ્રવાહમાં વહેવાયેલ હોય ત્યારે આ બાબતે ગંભીર રીતે વિચારવું આવશ્યક બની જાય છે. વધુ બાળકો હોવાં એ આપણાં રાષ્ટ્ર માટે કોઈ પણ સંજોગોમાં સારી બાબત નથી. વધુ બાળકો હોવાનાં ગમે તેટલાં લાભો કે ફાયદાઓ હોય તો પણ તે હાલની વસ્તી વિસ્ફોટની રાષ્ટ્રીય સમસ્યામાં કોઈ પણ રીતે આવકાર્ય નથી. આજથી દસ વર્ષ પહેલાં (૨૦૦૫) પણ આ રીતે જ આર.એસ.એસ.નાં વડા સુદર્શનજીએ વધુ બાળકો પેદા કરવાનું આહવાહન આપેલ. અને તે વખતે પણ આજની જેમ જ વ્યાપક ચર્ચાઓ થયેલ. જ્યારે જ્યારે આવાં પ્રશ્નો ઊભા થાય છે ત્યારે વધુ બાળકો પેદા કરવાનો પ્રશ્ન ચર્ચાની એરણ પર આવે છે. સમાન સિવિલ કોડનો કાયદો જ્યારે થાય ત્યારે ખરો પણ હાલ પૂરતું ગુજરાતમાં સ્થાનિક સ્વરાજ્યની ચૂંટણીઓમાં બે બાળકો હોય તે જ ઉમેદવારી નોંધાવી શકે છે. તેવો કાયદો છે. આ પ્રકારનો જ કાયદો સમગ્ર દેશની રાષ્ટ્રીય કક્ષાની ચૂંટણી પ્રથમાં દાખલ કરવાની જરૂર છે. તેનાથી બે બાળકોની વાતને પ્રોત્સાહન મળશે અને તે વસ્તી નિયંત્રણનાં પગલાનું પહેલું ચરણ ગણાશે એ લાભમાં.

ચર્ચાસભા
- ભગવાનભાઈ ગોહેલ

પ્રભુને વળી ઘંટ કે ઘંટડીની શી જરૂર?

તર્કબાજી કરવાની માણસને ગજબ ઉમળકો હોય છે. કોઈ સાવ સામાન્ય વાત હોય તોય એમાં વિચિત્ર અને ક્યારેક વિચૂત તર્ક ઉમેરીને એને સ્પષ્ટ કરવામાં માણસને વિશેષ આનંદ મળતો હોય છે.

વાજેતરમાં એક જગ્યાએ વાંચ્યું હતું કે ઘંટ મોટો અવાજ કરે છે એટલે એ પ્રભુથી દૂર રહે છે, જ્યારે ઘંટડી નાનો-દીમો અવાજ કરે છે એટલે જ એને પ્રભુની સમીપ રહેવાનો અધિકાર મળે છે. બોલો, હવે આ વાતમાં તમને કશો શુદ્ધ અને સાચો તર્ક દેખાય છે ખરો? ઘંટને મંદિરમાં પ્રવેશદ્વાર પાસે સ્થાન આપવામાં આવે છે અને ઘંટડીને હાથમાં રાખીને છેલ્લું ભગવાનની મૂર્તિની પાસે લઈ જઈ શકાય છે. આટલી નાની-અમથી વાતને મારીમચડીને કેવા ફાલતું તર્કથી સ્પષ્ટ કરવામાં આવી છે! ઘંટ અને ઘંટડીનાં સ્થાન માટે શું ખરેખર એમનો અવાજ કારણભૂત છે ખરો?

પહેલી વાત તો એ છે કે મંદિરમાં પ્રભુ હોતા જ નથી. મંદિરમાં જે હોય છે એ તો પ્રભુની પ્રતિમા કે તસવીર હોય છે. ઘંટડી પ્રભુની નજીક નથી હોતી, પ્રભુની પ્રતિમાની નજીક હોય છે.

બીજી વાત એ છે કે સ્થૂળ અંતરથી દૂરતા કે નજીકતા પુરવાર નથી થતી. ક્યારેક એક જ છત નીચે વસતાં બે પાત્રો વચ્ચે, એક જ પલંગમાં સહજાન કરનારાં બે પાત્રો વચ્ચે લાખો યોજનનું છેલું હોય છે અને ક્યારેક દૂર-દૂર રહેનારાં બે પાત્રો પરસ્પરનું હૂંફાળું સાંનિધ્ય માણતાં રહે છે. સ્થૂળ અંતરનું કોઈ જ મહત્ત્વ નથી હોતું.

કેટલાક લોકો એવો તર્ક પણ આપે છે કે ઘંટડી કરતાં ઘંટનું મહત્ત્વ અધિક છે. કોઈ તીર્થયાત્રાના સ્થળે કે એકાંત સ્થળે નિર્મિત મંદિરમાં ઘંટારવ થતો હોય એ સાંભળીને ભાવિક ભક્તો દૂર રહે - રહે પણ ભક્તિનો અણસાર પામી શકે છે. ભૂલા પડેલા ભક્તને ઘંટારવ સાંભળીને મંદિરનો માર્ગ આસાનીથી મળી જાય છે. દૂર દૂરથી ભક્તોને નિર્મત્રણ આપીને ભક્તિમાં તરબોળ કરવાનું પુણ્યકાર્ય ઘંટ જ કરતો હોય છે. આ કારણે જ ઘંટને મંદિરના પ્રવેશદ્વારથી નજીક રાખવામાં આવે છે. મંદિરમાં પ્રવેશતાં જ ઘંટ વગાડીને એ દિવ્ય અનુભૂતિ કરી શકે છે.

હવે સારી હકીકત તો એ છે કે ભક્તિમાં ન તો ઘંટ અનિવાર્ય છે કે ન તો ઘંટડી અનિવાર્ય છે. બે પરમાત્મા જેવું કશું હોય તો એને વળી ઘોંઘાટનું પ્રદૂષણ ગમે ખરું? ઘંટડી તો પ્રતિમાની છેલ્લું નજીક જઈને રણકે છે એટલે પ્રભુને (પ્રતિમાને) વધારે ત્રાસ આપે છે એવો તર્ક પણ થઈ જ શકે! અધ્યાત્મજગતનાં પ્રદૂષણોને રંગોળીઓથી સજાવવામાં તર્કબાજો બડા ચતુર હોય છે. એવી તર્કબાજી કરી કરીને ભોળા ભક્તોનાં ટોળા ભેગાં કરીને, તેમને લાઈફટાઈમ છેતરતા રહેનારા ગરબડિયા ગામના બાબાઓની જમાત કાંઈ નાની નથી.

કેટલાક લોકો એવો તર્ક કરે છે કે પડઘમ કે ઢોલ દાંડીના પ્રહાર વેઠે છે એટલે એ મંદિરની અંદર સ્થાન પામે છે, જ્યારે ભૂટ-ચંપલને તો દરવાજાની બહાર રહેવું પડે છે. બોલો, આ તર્ક સાથે સંમત થવાય ખરો? જે ભૂટ કે ચંપલ આપણને ઘરથી મંદિર સુધીના માર્ગમાં ગંદકી, કાંટા-કાંકરાથી રક્ષણ આપે છે, એના પ્રત્યે નફરત કરનારા ઉદાસપગાઓને શું કહેવું? અને ઢોલ કે પડઘમને મંદિરની અંદર જવા મળે છે એથી શું કલ્યાણ થઈ જાય છે?

ઇશ્વર પરમાત્મા અને ધર્મના નામે જેટલાં પાપંડ ચાલે છે એટલા અન્ય કશાયના માટે નથી ચાલતાં. દર વર્ષે હજારો મણ અખીલ-ગુલાલ ઉડાડાય છે. ચોખા-કંકુ વેડકાય છે, નાડાછડી જેવા દોરા-દાગાનો વ્યય થાય છે, લી-દૂધ જેવી ઉપયોગી ચીજોની બેફામ દુર્લભ થાય છે. પથ્થરની પ્રતિમાને દોવામાં દૂધની વળી શી જરૂર? પાછી પાણીથી તો એને ફરી સાફ કરવી જ પડે. તો ડિસ્કેટ પાણીથી સાફ કરો ને, બહાવાં! કેટલાંક સ્થળો તો લીની ટેલમથેલ થતી હોય અને મૂર્ચાઓનાં ઘાંડેઘાંડાં એ માટે ગોરવ અનુભવે છે. ઇશ્વર કે પરમાત્મા બે ખરેખર હોય તો આવાં ત્રાગાં અને ઘર્ષિત એ ઇચ્છે ખરો? એનાં જ સંતાનોને ખાવા ન મળતું હોય કે દવાની સગવડ ન મળતી હોય ત્યારે પોતાનાં નામે લી-દૂધનો બગાડ કરવાનું કયા ઇશ્વરને ગમે? શું આ જ ભક્તિ છે? શું આ દ્વારા જ મોક્ષને ટિંગવેશન થઈ શકે છે?

કહેવાતા પુણ્યાત્મો-મહાત્મોએ ધર્મની જે ભૂંડી દશા કરી નાખી છે એ જોઈને ઇશ્વર પણ હોય તો આત્મહત્યા જ કરી નાખે. ગંદકી અને ઘોંઘાટ, દંભ અને આડંબર, ભ્રાંતિઓ અને ભૂર્ગભવ પ્રવૃત્તિઓનો વરવો ચહેરો આપણને એવો કોઠે પડી ગયો છે કે ભક્તિનો સાચો અને સાત્વિક ચહેરો આપણને ઓળખી જ નથી શકતા! તર્ક-કુતર્કના આડંબરો છૂટે તો નો પ્રોવેલમ!

રોહિતોપદેશ
- રોહિત શાહ